

Shrnutí

Neurolingvistický přístup je významným odvětvím výzkumu tlumočení a zrodil se záhy poté, co v tlumočnickém výzkumu došlo k interdisciplinárnímu obratu. Vzájemně přínosná spolupráce neurolingvistů a tlumočnicků se soustředila především na problematiku reprezentace jazyků v mozku tlumočnicků jakožto bilingvních jedinců, konkrétně na zapojení jednotlivých mozkových hemisfér v závislosti na prováděném úkonu (automatická řečová produkce, *shadowing*, překlad izolovaných slov nebo vět, simultánní tlumočení), zvolené tlumočnické strategii (doslovné tlumočení vs. tlumočení smyslu) nebo směru převodu (z B do A vs. z A do B).

Tato rigorózní práce se zaměřila na výzkum hemisférické lateralizace prováděný na SSLMIT při Univerzitě v Terstu v Itálii, kde byly zhruba v polovině 80. let 20. století provedeny první neurolingvistické experimenty a fakulta zůstala centrem neurolingvistického přístupu až do poloviny 90. let.

V počátečních kapitolách této teoretické studie uvádíme základní informace z oblasti neuroanatomie, neurofyzologie a neurolingvistiky, které jsou pro pochopení mentálních procesů umožňujících výkon simultánního tlumočení nezbytné. Představujeme také relevantní zobrazovací metody, jež v tlumočnických experimentech byly nebo by mohly být použity.

Dále pak popisujeme jednotlivé tlumočnické experimenty terstských vědců. Při pokusu o jejich zhodnocení jsme dospěli k názoru, že přes svůj nesporný význam vykazují tyto studie také řadu nedostatků, pokud jde o metodiku provádění pokusů (nehomogenní vzorky účastníků, volba metody pro statistické zpracování výsledků). Výsledky a závěry, které z nich autoři studií vyvozují, jsou v některých případech dokonce ve vzájemném rozporu.

Výzkum vědců z Terstu jsme se pokusili porovnat s experimenty realizovanými jinými vědci (Sylvie Lambertová, Adele Greenová a kol., Ingrid Kurzová, Jorma Tommola a kol., Charlotte Momařová, Vincent Ch.-Y. Chang). Každá uváděná studie je příkladem aplikace jiné výzkumné metody. I tito vědci často dospěli k značně odlišným výsledkům, na což mohl mít vliv právě výběr zobrazovací metody.

Samostatná kapitola byla věnována neurolingvistickým modelům procesu simultánního tlumočení, do níž byly zahrnuty jak modely vědců ze SSLMIT, tak i kognitivně-psychologická schémata, ze kterých tito tlumočníci vycházeli.

Rigorózní práce ukazuje, že výsledky experimentu může značnou měrou ovlivnit řada různých faktorů a studie prováděné různým způsobem je obtížné vzájemně porovnat, do budoucna bude tedy třeba ještě zvýšit nároky na uplatňování rigorózních vědeckých metod a pečlivé navržení experimentu a výzkum provádět více systematicky.